

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА

Кандидат на посаду судді проходить анонімне тестування у Київському національному університеті, 22 травня 2011 р. (Фото: Ольга Мирцало)

СИТУАЦІЯ

Проблемне середовище у сфері верховенства права та широке розповсюдження корупції в Україні сповільнюють процеси розбудови демократичних інститутів, інтеграцію до європейських структур та поступ економічних реформ.

Як і раніше, у 2012 р. питання судової реформи є значною мірою політизованим. Відбуваються процеси реформування основоположних норм законодавства, але актуально залишається ціла низка ключових проблем, зокрема:

- 1) відсутність спільної думки щодо загальної стратегії реформ серед основних учасників цього процесу;
- 2) недосконалість або відсутність законодавчої бази;
- 3) недостатній рівень прозорості у роботі судів;
- 4) можливості для зовнішнього впливу при ухваленні судових рішень;
- 5) низький рівень знань громадян про діяльність судової системи, довіри до неї та доступу до її послуг.

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

Програми USAID у сфері верховенства права працюють за трьома основними напрямками: 1) підвищення рівня незалежності, підзвітності та прозорості судової влади; 2) допомога українським правозахисним організаціям у покращенні їхньої спроможності розширювати доступ громадян до правосуддя у питаннях охорони здоров'я, трудових відносин та захисту прав власності; 3) розбудова та вдосконалення елементів демократичної культури на базі громадської просвіти студентів та правників.

НАШІ ПРОГРАМИ

Проект «Україна: справедливе правосуддя»

USAID сприяє процесам законодавчого, нормативного та інституційного реформування судової влади, що мають створити основу для більш незалежної діяльності судів та їх кращої підзвітності громадянам. Проект USAID допомагає наближенню нормативно-правової бази судівництва до світових і європейських стандартів, підвищенню прозорості та підзвітності основних інститутів судової влади, зміцненню ефективності та професіоналізму суддів, а також надає підтримку організаціям громадянського суспільства у обстоюванні необхідності судової реформи та у спостереженні за її поступом. Його діяльність включає підготування проектів нормативно-правових актів, аналіз чинного законодавства і процедур, розробку, проведення та оцінку програм навчання суддів, підтримку діяльності робочих груп, проведення конференцій та круглих столів з питань судової реформи. В рамках цього проекту USAID також надає підтримку організаціям, задіяним у сферах моніторингу та оцінки роботи судів, просвіти громадян щодо процедур діяльності судової влади, а також правозахисної діяльності, пов'язаної з питаннями судової реформи.

Проект «Правова країна»

Одним з напрямів діяльності USAID є допомога у розширенні доступу громадян України до правосуддя у сферах трудових відносин, охорони здоров'я та захисту майнових прав. Це здійснюється шляхом розбудови системи безоплатних юридичних послуг та допомоги правозахисним і юридичним організаціям у підвищенні результативності їх роботи. Проект «Правова країна» покликаний сприяти розбудові трирівневої системи, яка об'єднує студентські юридичні клініки, правозахисні громадські організації та приватних правників з метою надання громадських консультацій та забезпечення представництва інтересів. Він також проводить інформаційні кампанії, що мають підвищити рівень обізнаності громадян з їх правами. В рамках проекту діє система направлень, яка поєднує приватних правників з клієнтами, що потребують правової допомоги, а також забезпечує надання якісної та своєчасної допомоги вразливим верствам населення, чії права не є належним чином захищені. Проект налагоджує співпрацю з приватними юридичними фірмами та бізнесом з метою впровадження в Україні культури безоплатних юридичних послуг, а у співпраці з посадовцями судової влади допомагає створити механізми співробітництва та сприятливе середовище для діяльності студентів-адвокатів і тих правників, які надають безоплатні послуги

Розбудова незалежності та сталої демократії в Україні (Ініціатива BUILD)

У співпраці з українськими вишами, USAID допомагає впровадженню демократичних принципів та елементів змагальності у судовому процесі до програм вищої юридичної

ЗАВДАННЯ ДОПОМОГИ

- Допомогти побудові дієвої, прозорої та незалежної судової влади.
- Підтримати реформування юридичної освіти та більш широкий доступ громадян до правосуддя шляхом підвищення досяжності юридичних послуг для ширших верств населення.
- Сприяти заходам української сторони по зниженню і попередженню корупції.

Партнери та виконавці програм

Проект «Україна: справедливе правосуддя»: «Кемонікс Інтернешнл»

Проект «Доступ до правосуддя та правової обізнаності в Україні» («Правова країна»): «Менеджмент Системз Інтернешнл»

Розбудова незалежності та сталої демократії в Україні (BUILD): Інститут міжнародного розвитку «Левітт»

Додаткові відомості про ці програми Ви можете отримати у Відділі інформації та зв'язків з громадськістю USAID за телефоном (044) 537-46-00, завітавши на Інтернет-сторінку <http://ukraine.usaid.gov> або сторінку у соціальній мережі Facebook <http://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Квітень 2012 р.

освіти, що має сприяти просуванню України до стандартів Євросоюзу у цій сфері. В рамках проекту BUILD здійснюються навчальні програми з цих питань, призначені для студентів та викладачів вишів, а також для тих правників, які налаштовані до реформ. У ході навчання вони отримують навички переконання, аналізу фактів, створення та діяльності команд, а також правозахисної діяльності. Минулого року BUILD започаткував партнерства з 10 українськими вишами, а запропонований ним курс навчання, розрахований на два семестри, пройшли загалом 254 студенти. Нині проект працює також і в АР Крим, де його партнерами є три університети та Кримське відділення Асоціації правників України.

СВІДЧЕННЯ УСПІХУ

USAID сприяло вдосконаленню нормативно-правової бази незалежності суддів, забезпечивши підготування експертно-аналітичних оцінок Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та проекту плану дій щодо запровадження його норм для подання на розгляд Адміністрації Президента України. Також були розроблені рекомендації щодо вдосконалення положень Закону України «Про доступ до судових рішень» та Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень.

Надавалася допомога судовим установам по всій території України з метою підвищення прозорості та ефективності їхньої роботи. Зокрема, у Донецькій області за підтримки USAID був розроблений план дій щодо автоматизації роботи судів, що пізніше був використаний як зразок при впровадженні подібних заходів у інших регіонах держави. Агентство також сприяло створенню комп'ютерної навчальної лабораторії у центральному апараті Державної судової адміністрації та розробці шаблону веб-сайтів адміністративних судів. Окрім того, за підтримки USAID були підготовані програма навчання та посібник для суддів з питань зв'язків з громадськістю, розроблені та впроваджені стратегії комунікацій для потреб апеляційних судів Івано-Франківської та Харківської областей.

USAID сприяло підвищенню фахового рівня та підзвітності судової влади, забезпечивши навчання 2 946 суддів та працівників апарату, що представляли загалом 562 судові установи по всій території України. В рамках навчальної програми 34 судді пройшли підготовку у якості інструкторів з питань суддівської етики та навичок підготування судових ухвал. Надавалася допомога у розробці стандартизованих бланків заяви та анкети на посаду судді, правил та процедур проведення двох кваліфікаційних іспитів для кандидатів на ці посади. Окрім того, USAID сприяло розбудові спроможності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України до проведення першого стандартизованого анонімного тестування кандидатів на посади суддів.

У співпраці з зацікавленими організаціями громадянського суспільства (ОГС), USAID сприяло реформуванню та вдосконаленню судового процесу шляхом моніторингу діяльності 20 судів з використанням карток громадського звітування. В результаті, 14 судів покращили показники своєї діяльності за рахунок впровадження рекомендацій ОГС, вироблених на базі моніторингу. Агентство також сприяло розбудові потенціалу низки основних громадських об'єднань, що працюють у судовій сфері – зокрема, Української асоціації сприяння розвитку судового адміністрування, яка нині здійснює розроблені USAID навчальні програми у сфері адміністрування судових установ.

USAID сприяло розширенню доступу громадян до правосуддя шляхом здійснення спеціалізованих навчальних програм з різних сфер права. Їх учасники – правники, що працюють у складі понад 80 громадських організацій, та представники студентських юридичних клінік – нині надають якісну правову допомогу понад 590 малозабезпеченим громадянам. Ще одним напрямом роботи Агентства стала допомога у впровадженні культури безоплатних юридичних послуг малозабезпеченим та вразливим верствам населення (pro bono) у правничій спільноті України, зокрема у співпраці з Міністерством юстиції України в рамках заходів Всеукраїнського тижня права.